

BESZÉLGETÉS MADARÁSZ ISTIVEL

„A néző mindennek előtt!”

MÉSZÁROS MÁRTON

AZ ÍGÉRETES RÖVIDFILMEKKEL ÉS KÉT KIVÁLÓ TÉVÉJÁTÉKKAL ISMERTTÉ VÁLT MADARÁSZ ISTI NAGYJÁTÉKFILMJE AZ ELSŐ MAGYAR IDŐKAVARÁSOS THRILLER.

• *Hogyan lesz egy filmőrültből első filmes nagyjátékfilm-rendező?*

Nagyon lassan. Miskolci gyerek vagyok, középiskolás koromban kezdtem filmeket készíteni, azóta filmes akartam lenni. Otthon kameránk, videónk sem volt, de filmet akartam készíteni. Kölcsön kért kamerával csináltam az első munkáimat, amatőr körülmények között. Olyan filmeket akartam készíteni, mint amilyenek az amerikai filmek, mert azokon nőttem fel. A legelső kisfilmem egy western volt, amiben egy cowboy és egy indián lövöldöz egymásra. Ezeket a bugyutaságokat elküldözgettem amatőr filmszemlékre, az egyiknek sikerült díjat nyernie. A tematikus fesztiválokon már pénzjutalom is járt, amit vissza tudtam forgatni a filmezésbe, így jobb filmeket kalapálhattam össze. Így ment ez odáig, míg az egyik rövidfilmemet be nem választották a filmszemlére, ami óriási dolog volt számomra. Kérték, hogy küldjek harminc plakátot, szórólapokat, Beta-verziót, pedig VHS-re forgattunk. Később összebarátkoztam Dyga Zsomborral és a társaságával, akikkel folyamatosan forgattam. Mondhatni, miattuk nem fejeztem be az egyetemet, de bejutottam a Duna Műhelybe. Ott készítettem az *Előbb-utóbb* időutazós kisjátékfilmemet, ami külföldi fesztiválokon is nyert. Egyébként, amikor először pályáztam nagyjátékfilmmel az MMK-nál, úgy éreztem, olyan távol állok attól a világtól, hogy távolabb már nem is lehetnék.

• *Még mindig érzed az egykori szakmán kívüliség átkát?*

Már nem igazán. A tévéfilm támogatási rendszernek köszönhetően leforgathattam *A legyőzhetetleneket*. Közepes költségvetésből, nehéz körülmények között készült, de mégiscsak épkézláb film lett.

Utána hívtak a *Hacktion* és a *Barátok közt* sorozatokba is rendezni. Úgy voltam vele, hogy igaz, hogy nem jártam a Színház- és Filmművészetre, de attól leszek rendező, ha rendezek. Amikor ezeket a tévésorozatok rendeztem, úgy éreztem, pontosan annyit rendezek, mint más rendező. Amikor felállt a Filmalap, akkor pedig rájöttem, hogy végre egy kicsit a hozzám hasonló típusú rendezőknek is áll a zászló. Ha valamiért, csak azért tartottam magamat kívülállónak, mert nem együtt nőttem fel a mai filmesekkel, nem ismertem őket, nem jártunk együtt egyetemre (a Pázmányon végeztem művészettörténet és kommunikációt, de nem diplomáztam le), nem végeztem semmilyen filmes képzést. *Ha nem volt filmes képzésben részed, hogyan tettél szert szakmai tudásra?*

Azt szoktam hazudni, hogy a világ összes werkfilmjét láttam, ami valószínűleg nem igaz, de jól hangzik. Mivel állandóan az amerikai filmek forgatásairól szóló filmanyagokat néztem, elég torz képem alakult ki a filmkészítésről. Robert Rodriguez filmjeinél mindig volt tízperces filmiskola, tehát effektíve elmagyarázták, hogy készült a film. Vásároltam filmes könyveket, tanultam a magam munkáiból is. Sehol nem lehet annyit tanulni, mint egy kudarcba fulladt vagy nem fulladt film forgatásán. Az egyetemi évek alatt az albérletemhez közeli videotékából hatosával vettem ki a filmeket. Ha érdekes jelenetre leltem, megállítottam és visszatekertem, majd kikockáztam a jelenetet. Lejegyeztettem, lerajzoltam, hogy milyen snittekből épülhetett fel. A filmkészítésben is vannak panelek, amiket érdemes megtanulni.

• *A Hurok főgonoszáat alakító Anger Zsolt a forgatáson úgy fogalmazott, nem akarja elkiabálni, de szerinte mestermű lesz a film.*

Elkiabálta. Fantasztikus, hogy elkészült a film, amin tíz éven keresztül ügyködtem. A másik oldalról viszont felér egy hideg zuhannyal, hogy rengeteg tervem volt, ami papíron jól nézett ki, de a vágáskor kiderült, hogy mégsem nyerő. A vágás elején még annyira el voltam szállva, hogy az Origo Filmklubnak azt nyilatkoztam, meghívom egy italtra, aki hibát talál a *Hurokban*.

• *Mivel volt probléma?*

Bizonyos dolgok egyszerűen nem működnek. Ilyenkor ki szokták vágni a jelenetet a filmből, de a *Hurok* esetében az én rendszerem abban a pillanatban összeomlott. Most már kiderült, a filmemnek nem a matekja a legnagyobb erőssége. Már azt mondom, mindenkit az érdekel, hogy a fiú meg a lány összejön-e, éppen ezért mindegy, hogy hatot hurkolunk vagy négyet a filmben. Sokszor mondták, hogy ne a néző agyának írjak filmet, hanem a szívének. Menet közben realizálódott, hogy ez egy sokkal érzelmesebb film lesz, mint gondoltam. A furcsa, de logikailag követhető rendszer megmaradt, csak már nem annyira bonyolult.

• *Tehát a néző mindent fog érteni vagy majd a fejét fogja?*

Bizton állíthatom, hogy van olyan ember, aki az elejétől a végéig érti. Nem hagytunk benne értelmetlenséget, mindent el tudok magyarázni és lerajzolni a film cselekményéből! Az *Eredetet* nem értette mindenki, a *Csillagok közöttet* főleg nem tudta mindenki követni. Mégis végig azt érezted, hogy jó kezekben vagy. Remélem, ez lesz a filmemnél is. Nem David Lynch-filmet készítettem!

• *Megbántad, hogy egyedül írtad a forgatókönyvet?*

Jobb lett volna, ha nem egyedül írom. A saját sztori megírásában rengeteg csapda van, nincs meg a külső kontroll. A *Rejtő*-adaptáció, *A fekete múmia átka* Hegedűs Bálinttal közös ötletem volt, de végül ő írta meg. Olyan jó volt, hogy átküldött valamit, én pedig kritikus szemmel tudtam azt kezelni. A *Hurok* esetében éppen ezt hiányoltam, bár Gigor Attila és Lovas Balázs sokat segítettek, amikor nagyon elvesztem. Abszurd, de gyakran általuk értettem meg, hogy mit akartam igazán.

• *A nehézségek mennyire mutatkoztak meg a forgatáson?*

Van balesetes, gázolás, autósüldözős rész a filmben, azok mentek a legolajoz-

zottabban, mert azokat logisztikailag, biztonságilag is lepróbáltuk. Van két autósóban zajló veredés, ott viszont az autósó technikája megréált minket. Hol jött a víz, hol nem, sőt gyakran letiltotta a gépet a fotocella. A színészek pedig csuromvizesek voltak órákon keresztül. Ott kicsit elgurult a gyógszerem, pedig nyugodt fiú vagyok. A sokszereplős vagy bonyolult mozgáskoreográfiát tartalmazó jelenetek sem voltak igazán könnyűek. Úgy éreztem, nem vagyok eléggé felkészült, mert szinte száz évig készült a forgatókönyv, de azt követően, hogy a bírálóbizottság döntött a filmről, három héttel később már forgattunk.

• *Mire tanított meg a Hurok forgatása?*
 Forgatás során jöttem rá, hogy az idő a legfontosabb tényező egyike. Az sem volt szerencsés, hogy az utolsó pillanatban le kellett cserélni fő helyszíneket, mert nem annyi pénzt kaptunk a Filmalaptól, amennyit szeretünk volna. Másfél éven keresztül fejlesztettük a könyvet, aztán az utolsó másfél hónapban át kellett írni harminc oldalt és lecserélni helyszíneket. Persze, a kényszerűségből feltörő energiákból sok jó ötlet keletkezett.

• *Be tudnád sorolni a filmedet valamilyen műfajba?*

Nem igazán. A Hurok nem akciófilm, pedig lövünk benne és autót borítunk fel. Időkavarós thriller, mondhatnánk, de nálunk a thriller szitokszó, mert az ezzel a zsánermegjelöléssel címkézett összes magyar film megbukott. Nagyon erős benne a

romantikus vonal, közben meg misztikus sci-fi, de abban úrhajók szoktak lenni. Szóval, bonyolult.

• *Milyen voltál első filmes rendezőként?*
 Kétféle rendező van: aki összeszedi a rabszolgákat, meg aki maga köré gyűjt nálánál tehetségesebb embereket, és közösen alkot velük. Az utóbbi vagyok. Nem vagyok az a fajta, aki nekiáll elmagyarázni egy negyven éve a filmszakmában dolgozó személynek, hogy mégis hogyan is kellene dolgoznia. Hardy Zoli, a kellékesünk legalább harminc éve dolgozik, az operatőröm, Nagy András pedig háromszor volt az év operatőre a film szemlén. Jól esett, hogy mindenkit érdekel, hogy mi van a fejemben.

• *Ki a film zeneszerzője?*
 Az argentin származású Lucio Godoy, aki nagyágyú. Megtisztelő, hogy szóba állt velünk. Hollywoodi filmekben is dolgozott, a Nicole Kidman főszereplésével készült *Más világ* című drámának is ő volt a zeneszerzője. Az *Előbb-utóbb* eljutott a valladolidi filmfesztiválra is, ott Godoy benne volt a zsűriben és miután elnyertem a fődíjat, azt mondta, ha valaha nagyjátékfilmet készítek, keressem meg. Úgyhogy megkerestem.

• *Feltűnt, hogy előszeretettel osztasz főszerepeket különösen szép színésznőkre: Radnay Csilla, Sztarenki Dóra, Törőcsik Franciska után most Martinovics Dorina volt a színésznőd. Ez teljesen tudatos! Sztarenkinél nem volt szempont, hogy jó csaj legyen, az csak*

Madarász Isti:
Hurok
 (Anger Zsolt és Száraz Dénes)

bónusz. A *legyőzhetetlenek* ifjúsági kalandfilmnél tizenennyolc éves karaktert kellett játszania, így végzett színészekben nem gondolkozhattunk. Mivel Dóri táncos, fizikailag is jól bírta a gerillamódszerre hajazó forgatást, az elképesztő szívatást. Radnay Csillától elállt a lélegzetem, annyira jól játszotta *A fekete múmia átka* naiv szépségét. Törőcsik Franciska szintén nagyszerű színésznő, ez nem kérdés. Szeretek szép embereket nézni. A szép nem azt jelenti, hogy tökéletes külsejű, hanem azt, hogy van kisugárzása.

• *Hogyan választottad ki a Hurok főszereplőit?*

Több színésznőt is megnéztünk a főszerepre, de mindig Martinovics Dorinát szerettem volna. Láttam anno a Pannon reklámban, azóta néztem, ki ez a gyönyörűség, de sokáig nem tudtam, hogy időközben színésznő lett. Elég volt látnom a *Társas játékban*, hogy tudjam, szeretnék vele dolgozni. Nem döntöttem rosszul, elképesztően jó színésznő, óriási nagy tehetség! Egyébként Dorina kaszkadőrnek is tanult, így a forgatáson szerzett sérülése ellenére is vérprofi volt! Az én fejemben Dorina a megtestesült filmes hősnő a maga szépségével, természetes bájával, fizikumával. Egyébként szeretnék egyszer készíteni vele egy akciófilmet, ő lehetne a magyar Lara Croft! Nem tudtam, hogy a közönség elfogadja-e a férfi főszerepet alakító Száraz Dénest a szapanoperás múltja miatt. A második forgatási napon már tudtuk a producerrel, hogy Dénes igazi filmsztár alkat. Anger pedig nagyágyú.

• *Jól sejtem, hogy nem vagy oda az amatőr színészekért?*

Nem szeretnék a civilekben rejlő őserőre támaszkodni. A Hurok főszerepére például olyan pasit kellett, aki teljesen hétköznapi srác, de ha egy aknavetőt adsz a kezébe, az is jól áll neki. „Larger than life” – így szól az angol kifejezés. Nagyobb a valóságnál, emelkedettebb, amit én szeretnék közvetíteni.

• *Mik a további terveid?*

Már a vágás közben megírtam egy új forgatókönyvet, de azt mondták, túlságosan hasonlít a Hurokhoz, úgyhogy félretettem. Dolgozom egy misztikus családi horroron és egy nőközpontú akciófilmen is. Átgondoltam, hogy mit szeretek nézni a moziban, és éppen olyan filmeket szeretnék készíteni! •

